

Labklājības ministrijas un Latvijas Pašvaldību savienības sarunu protokols Nr.1

2006.gada 18.maijā
Rīga

Sarunas sākās: plkst. 11.00

Sarunās piedalās:

No Labklājības ministrijas:

D. Staķe	Labklājības ministre
B. Paševica	Valsts sekretāre
I. Alliks	Valsts sekretāra vietnieks
S. Baltiņa	Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības departamenta direktore
A. Dūdiņš	Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības departamenta direktora vietnieks
R. Klimkāne	Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības departamenta Politikas nodaļas vadītāja vietniece
I. Skrodele	Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības departamenta Sociālās iekļaušanas nodaļas vadītāja
M. Pavasare	Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības departamenta Sociālās iekļaušanas nodaļas vecākā referente
I. Baranovska	Sociālās apdrošināšanas departamenta Pabalstu nodaļas vadītāja
D. Jakaite	Finanšu vadības departamenta direktora vietniece
V. Bērziņa	Komunikāciju departamenta direktore
E. Milča	ES struktūrfondu departamenta direktore

No Labklājības ministrijas padotības iestādēm:

R. Celitāne	Sociālo pakalpojumu pārvaldes direktore
Dz. Mihailova	Sociālo pakalpojumu pārvaldes direktora vietniece

No Latvijas pašvaldību savienības:

I. Škutāne	Jelgavas pilsētas domes priekšsēdētāja vietniece, sarunu grupas vadītāja
H. Soldatjanoka	Daugavpils pilsētas domes lietu pārvaldniece
V. Vārtukapteine	Alūksnes rajona padomes galvenā speciāliste sociālajos jautājumos
S. Šimfa	Latvijas Pašvaldību savienības padomniece
A. Lācarus	Talsu pilsētas domes priekšsēdētājs
A. Nīmanis	Vilces pagasta padomes deputāts
G. Libeks	Aizkraukles rajona padomes izpilddirektors
L. Bulmane	Rīgas pilsētas domes Sociālo jautājumu komitejas priekšsēdētāja

I. Švekle	Rīgas pilsētas domes Labklājības departamenta direktore
D. Zvirbule	Latvijas Pašvaldību savienības padomniece
A. Gaigala	Rīgas pilsētas domes Labklājības departamenta Sociālās pārvaldes priekšniece

Sēdi protokolē:

D. Rītiņa	Finanšu vadības departamenta Sociālās politikas monitoringa un prognožu nodaļas vecākā referente
-----------	--

1. Darba kārtībā:

1. Sarunu atklāšana.
2. LM un LPS sarunu darbības kārtības (tēmu) precizēšana.
3. Informācija par LM un LPS 2005.gada sarunu protokola izpildes rezultātiem.
4. Sadarbības attīstība ar pašvaldībām un NVO nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanas jomā un plānotās aktivitātes.
5. Par Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma grozījumiem.
6. Invaliditātes politikas attīstība.
7. GMI līmeņa pārskatīšana.
8. Pašvaldību nodrošinājums ar sociālā darba speciālistiem:
9. Sociālo pakalpojumu pārvaldes veiktā sociālo pakalpojumu kvalitātes izvērtēšana pašvaldībās, secinājumi.
10. Jautājums par nepieciešamību izmaksāt valsts ģimenes pabalstu jebkuram bērna faktiskajam audzinātājam, kurš par tādu noteikts ar bāriņtiesas lēmumu.
11. Kopsavilkums.

2. Sarunu atklāšana

Labklājības ministrijas valsts sekretāre, atklājot sarunas, informē, ka šogad sarunas organizētas divās kārtās. Sarunu pirmās dienas galvenā tēma ir sociālā palīdzība un sociālie pakalpojumi, otrās dienas tēma ir nodarbinātība, Eiropas Savienības struktūrfondu un Eiropas Kopienas iniciatīvas EQUAL ieviešanas progress. Valsts sekretāre atzīmē, ka jautājumi ir aktuāli gan Labklājības ministrijai, gan pašvaldībām.

I.Škutāne atzīmē, ka pašvaldībām konceptuāli svarīgākie jautājumi nav mainījušies, turpinās iesāktais darbs un problēmjautājumi ir tie paši, kas pagājušajā gadā: sociālo darbinieku profesionālā apmācība, 2.posma sociālā rehabilitācija iedzīvotājiem, garantētais minimālais ienākums (GMI), personu ar garīga rakstura traucējumiem pansionātu nodošana pašvaldībām, ģimenes valsts pabalsta izmaksa bērniem bāreņiem dzīvojošiem bērnu namos.

3. Informācija par LM un LPS 2005.gada sarunu protokola izpildes rezultātiem sociālo pakalpojumu, sociālās palīdzības un valsts sociālo pabalstu jomā.

Labklājības ministrija informē, ka ir jautājumi, kuri tiek risināti katru gadu. 2005.gada sarunu protokola izpildei:

1. Trīspusējo sarunu organizēšana starp Labklājības ministriju, Latvijas Pašvaldību savienību un Veselības ministriju par veselības un sociālās aprūpes centru iemītniekiem sniegto pakalpojumu izmaksu segšanu.

Gada laikā ir notikušas divas LM, VM un LPS tikšanās. Sanāksmēs dalībnieki ir vienojušies, ka sociālās aprūpes centros ir sakārtoti sociālās aprūpes pakalpojumu finansēšanas jautājumi, bet vēl ir problēmas ar medicīnisko pakalpojumu finansēšanu. Veselības ministrija informēja, ka ir iespēja segt izdevumus no Veselības ministrijas budžeta.

2. Latvijas Nacionālā rīcības plāna nabadzības un atstumtības mazināšanai izpildes gaitā 2005.gada jūnijā LM izsūtīja pašvaldībām anketu „Analīze par resursu, preču, pakalpojumu un tiesību pieejamību nabadzības un sociālās atstumtības riska grupām”, kuras mērķis bija apzināt nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju grupu esošo situāciju reģionā un nepieciešamo rīcību šo iedzīvotāju grupu situācijas uzlabošanai. Kopumā no visām pašvaldībām tika saņemtas 59 aizpildītas anketas, tajā skaitā, no 21 rajona padomes un no 38 rajonu vietējām pašvaldībām. Pēc informācijas apkopošanas, laika posmā no 2005.gada oktobrim līdz novembrim LM organizēja 6 reģionālos seminārus, kur tika prezentēti pašvaldību priekšlikumi situācijas uzlabošanai. Semināru laikā tika izvirzītas prioritātes nepieciešamajai rīcībai, lai nākotnē uzlabotu sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju grupu situāciju.

3. Sociālā darba attīstība pašvaldībās.

- 2005.gada 28. jūnijā Ministru kabinets ar rīkojumu Nr.413 apstiprināja „Profesionālā sociālā darba attīstības programmu 2005.-2011.gadam”, kuras galvenais mērķis ir veicināt profesionālu sociālā darba attīstību valstī, tādējādi nodrošinot iedzīvotājiem iespēju saņemt kvalitatīvus un viņu vajadzībām atbilstošus pakalpojumus. 2005.gadā turpinājās sociālo darbinieku izglītošana. Atbilstoši likumam „Par valsts budžetu 2006.gadam” Labklājības ministrijas pamatbudžeta apakšprogrammā 05.26.00 „Sociālā darba speciālistu sagatavošana” ir plānots finansējums 55874 latu apmērā. Jautājums par papildus līdzekļu piešķiršanu ir ietverts Labklājības ministrijas jaunajās politikas iniciatīvās, kuras šogad ir iesniegtas Valsts kancelejā un Finanšu ministrijā. Bez tam sociālā darba speciālisti tiek izglītoti arī Eiropas Sociālā fonda līdzfinansētās Vienotā programmdokumenta 3.3.4. aktivitātes ietvaros.
- 2005.gadā sadarbībā ar pašvaldību sociālajiem darbiniekiem, profesionālo asociāciju pārstāvjiem u.c. ekspertiem tika aizsākts

darbs pie sociālā darba procesa novērtēšanas metodikas darbam ar individuālu sociālo gadījumu izstrādes.

4. „Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma” pārejas noteikumu 2.panta priekšlikumu sagatavošanas gaita.

Labklājības ministrijas uzdevumi ir: sekot administratīvi teritoriālās reformas un Reģionālās reformas turpmākajai virzībai un atbilstoši tai organizēt Labklājības ministrijas sociālās aprūpes institūciju nodošanu; sakārtot īpašumus; kopā ar Veselības ministriju risināt jautājumus par rindu samazināšanu; risināt jautājumus par finansēšanas sistēmas sakārtošanu pēc institūciju nodošanas pašvaldībām. LM informē, ka šobrīd no 33 sociālās aprūpes centriem īpašumu tiesības ir sakārtotas 20 institūcijām, 6 institūcijām ir plānots sakārtot 2006.gadā, 7 institūcijām – 2007.gadā.

5. Attiecībā uz pašvaldību sniegto sociālo pakalpojumu kvalitātes novērtēšanu, iepriekšējā gada sarunās bija vienošanās, ka Sociālo pakalpojumu pārvalde, pirms pārbaudēm savlaicīgi informēs pašvaldību institūcijas vai pašvaldības. Šobrīd tā arī notiek, nepieciešamības gadījumā pārbaūžu laiks tiek pārcelts un saskaņots. Regulāro pārbaūžu plāns gadam ir pieejams SPP mājas lapā.

6. 2005.gadā vienojās par GMI pabalsta statistikas atskaišu formu pārstrādāšanu. LM ir tās precizējusi, lai nodrošinātu korektāku informācijas atspoguļošanu.

7. Sociālās rehabilitācijas sistēmas trūkums un tā rezultātā pastāvošās problēmas.

Tikšanās laikā starp Labklājības ministriju un Veselības ministriju par Rehabilitācijas likuma nepieciešamību, Veselības ministrija kategoriski noraidīja šo priekšlikumu. Arī Ministru kabineta 2006.gada 24.aprīļa komitejas sēdē, kad tika akceptēts Invaliditātes un tās izraisīto seku mazināšanas politikas pamatnostādņu 2005. – 2015.gadam rīcības plāns, tika atbalstīts Veselības ministrijas viedoklis. Likuma izstrādes pasākums tika izņemts no Labklājības ministrijas „Invaliditātes un tās izraisīto seku mazināšanas politikas pamatnostādņēm 2005. – 2015.gadam”.

Lai risinātu sociālās rehabilitācijas problēmas institūcijās, Labklājības ministrija ir iekļāvusi papildus līdzekļu pieprasījumu sociālajai rehabilitācijai jaunajās politikas iniciatīvās un iesniegusi Valsts Kancelejai un Finanšu ministrijai.

8. Attiecībā uz ģimenes valsts pabalsta izmaksu pašvaldību un privātajiem bērnu namiem par tajos esošajiem bērniem, Labklājības ministrija nemaina savu nostāju, jo uzskata, ka tas neatbilst šī pabalsta būtībai.

- LM ierosina padomāt par citu finansēšanas mehānismu bērnu namiem, jo uzskata, ka ģimenes valsts pabalstam ir cits mērķis.
- LPS ierosina atstāt šo jautājumu kā problēmjautājumu un piekrt, ka varētu padomāt par to, ka bērniem izmaksātu „kabatas naudu” ģimenes valsts pabalsta apmērā.
- LM piekrt, ka bērniem bērnu namos sniegtu citu atbalstu naudas izmaksu veidā, nevis maksātu ģimenes valsts pabalstu.

Vienošānās:

- LPS un LM turpina savstarpējās sarunas un kopīgi strādā pie jautājuma par „kabatas naudas” (Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 29.panta otrās daļas trešais punkts) piešķiršanu par bērniem bērnu namos.

4. Darba kārtības precizēšana.

LM ierosina Darba kārtības 8. punktu pārceļt kā 2.punktu un darba kārtību apstiprināt.

LPS piekrīt.

5. Sadarbības attīstība ar pašvaldībām un NVO nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanas jomā un plānotās aktivitātes.

- LM informē, ka 2005.gadā tika izstrādāta un izsūtīta pašvaldībām anketa „Analīze par resursu, preču, pakalpojumu un tiesību pieejamību nabadzības un sociālās atstumtības riska grupām”, kuras mērķis bija apzināt nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju grupu esošo situāciju reģionā un nepieciešamo rīcību šo iedzīvotāju grupu situācijas uzlabošanai. Pēc anketu apkopošanas tika organizēti 6 reģionālie semināri, kur tika prezentēti pašvaldību priekšlikumi. Semināru laikā tika izvirzītas prioritātes nepieciešamajai rīcībai, lai nākotnē uzlabotu sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju grupu situāciju.

2005.gada 23. novembrī notika sabiedriskā apspriede ar nevalstiskajām organizācijām. Apspriedes laikā tās dalībnieki tika aicināti izvirzīt prioritātes nepieciešamajai rīcībai, lai nākotnē uzlabotu sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju grupu situāciju.

Pēc anketās, semināros un apspriedē izteiktajiem priekšlikumiem, tie tika apkopoti – kopskaitā - 101 priekšlikums. Priekšlikumi tiks ņemti vērā, izstrādājot sociālo iekļaušanas rīcības plānu.

- Saskaņā ar 2005.gada 22. decembra Eiropas Komisijas paziņojumu „Strādājot kopā, strādājot labāk: jauns ietvars Eiropas Savienības sociālās aizsardzības un iekļaušanas politiku atvērtai koordinācijai” ES dalībvalstīm ir jāizstrādā „Nacionālie ziņojumi par sociālās aizsardzības un sociālās iekļaušanas stratēģiju 2006. – 2008.gadam”.

Ziņojuma galvenais mērķis ir veicināt efektīvāku sociālās aizsardzības jomā īstenoto politiku koordināciju, kas panākams, izstrādājot saskaņotas politikas trīs noteiktās darbības jomās – sociālās iekļaušanas, pensiju un veselības aprūpes un ilgtermiņa aprūpes jomās.

Ziņojums sastāvēs no 4 daļām:

1. Kopējais pārskats par situāciju un stratēģisko pieeju.
2. Nacionālais sociālās iekļaušanas rīcības plāns.
3. Nacionālais pensiju stratēģijas ziņojums.

4. Nacionālā veselības aprūpes un ilgtermiņa aprūpes stratēģija.

Labklājības ministrija koordinēs šī ziņojuma izstrādi kopumā un tā ir atbildīga par trīs sadaļu sagatavošanu.

Nacionālajā sociālās iekļaušanas rīcības plānā saskaņā ar Eiropas Komisijas vadlīnijām, ir jāizvirza 3 – 4 prioritāros politikas uzdevumus 2006. – 2008.gadam. Ņemot vērā nabadzības rādītājus, pašvaldību un NVO priekšlikumus, kā arī „Latvijas tautsaimniecības vienotā stratēģijā” definēto mērķi, Labklājības ministrija ir izvirzījusi 3 prioritāros politikas uzdevumus:

1. uzdevums: Uzlabot izglītības un nodarbinātības pakalpojumu pieejamību nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem bērniem un jauniešiem.
2. uzdevums: Uzlabot pakalpojumu un resursu pieejamību daudz bērnu un nepilnām ģimenēm.
3. uzdevums: Uzlabot pakalpojumu un resursu pieejamību nabadzības riskam pakļautajiem pensionāriem, īpaši tiem, kuri dzīvo vieni.

Ņemot vērā izvirzītos uzdevumus, Labklājības ministrija ir sagatavojusi un nosūtījusi vēstuli ar pielikumiem vairākām ministrijām, t.sk. arī Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijai, kur lūdz noteikt 2006., 2007., 2008.gadam galvenos esošos un plānotos pasākumus, izstrādājot saskaņotas politikas trīs noteiktās darbības jomās – sociālās iekļaušanas, pensiju un veselības aprūpes un ilgtermiņa aprūpes jomās, definējot mērķi, indikatorus un atbildīgo institūciju. Minētā informācija ir jāsniedz līdz š.g. 30.jūnijam.

Labklājības ministrijā tiks veidota arī starpinstitūciju darba grupa minētā plāna izstrādei, kur tiks aicināti pārstāvji no ministrijām, reģionālajām pašvaldību attīstības aģentūrām, kā arī nevalstisko organizāciju pārstāvji un sociālie partneri.

- LPS izsaka pateicību par izsmeļošu informāciju un saskata arī LPS lomu šā dokumenta izstrādāšanā. LPS piedalīsies starpinstitūciju darba grupā un turpinās iesākto darbu. LPS norāda, ka svarīgi ir kādā veidā tiks nosprausti uzdevumi - uzdevumiem jābūt konkrētiem, lai tos varētu izpildīt.
- LM piekrīt tam, ka uzdevumiem ir jābūt konkrētiem un atzīmē, ka pēc ES ieteikumiem nākamajā periodā ir jākoncentrējas uz dažām lietām, kuras ir svarīgas, lai varētu mazināt nabadzību.

Vienošānās:

- Latvijas Pašvaldību savienība atbalsta un ir gatava sadarboties un strādāt kopīgi ar Labklājības ministriju pie Nacionālā ziņojuma par sociālās aizsardzības un sociālās iekļaušanas stratēģijas 2006.-2008.gadam sagatavošanas.

6. Par Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma grozījumiem.

- LM informē, ka „Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā” ir sagatavoti grozījumi un papildinājumi terminu skaidrojumiem, kā arī likuma grozījumos iekļauts sociālā pakalpojuma saturs.

Šobrīd Saeimā likuma grozījumi tiek skatīti 3. lasījumā. Likuma grozījumu sagatavošanā arī LPS deva savu ieguldījumu.

Likuma norma paredz, ka 50% apmērā grupu māju (dzīvokļa) izveidošana un iekārtošana tiek finansēta no valsts budžeta līdzekļiem. Ar 2007.gadu ir paredzēts izveidot jaunu sociālā pakalpojuma formu – pusceļa mājas (sociālās rehabilitācijas institūcija, kurā personām ar garīga rakstura traucējumiem nodrošina īslaicīgus sociālās rehabilitācijas pakalpojumus). Pašreiz ERAF nacionālās programmas ietvaros pusceļa mājas top 5 reģionos. Arī pusceļa māju iekārtošana un izveidošana tiks finansēta no valsts pamatbudžeta līdzekļiem 50% apmērā sākot ar nākamo gadu.

- LM uzsver, ka ļoti svarīga ir cilvēku tirdzniecības upuru sociālā rehabilitācija. Šī sociālā rehabilitācija ir pieejama no 2006.gada 1.janvāra un līdz šim vēl nav bijis neviens klients, kurš būtu saņēmis minēto pakalpojumu. Problēma ir tiesību aktu saskaņošanā ar Tieslietu ministriju. Rehabilitācijas pakalpojumi ir paredzēti tikai tām personām, par kurām ir policijas atzinums, ka viņas ir upuri. Grozījums likumā paredz to, ka varēs sniegt sociālo rehabilitāciju personām, kuras vēl nav griezušās policijā.

Otra ļoti svarīga norma ir pilngadīgo personu atkarīgo no alkohola un narkotikām sociālā rehabilitācija. Šo pakalpojumu paredzēts sākt sniegt ar 2007.gada 1.janvāri. Notiek ļoti intensīvas tikšanās ar speciālistiem pārsvarā ar veselības aprūpes speciālistiem. Ir sagatavots MK noteikumu projekts. Pēc likuma grozījumu pieņemšanas LM lūgs izteikt savu viedokli LPS par noteikumu projektu. Vislielākās bažas pašvaldībām ir par to, ka nav iespējas cilvēkiem piemērot medicīnisko rehabilitāciju un pēc tam sociālo rehabilitāciju piespiedu kārtā. 2005. gadā no 70 bērniem paredzētajām vietām tikai 54 bija aizpildītas. Problēmas rada tas, ka piespiedu mehānismi ir pretrunā ar cilvēku tiesību jautājumu.

- Likuma pārejas noteikumos ir paredzēti konkrēti termiņi, kad pašvaldībām jānodrošina profesionālā atbalsta jeb supervīzijas pakalpojums sociālā darba speciālistiem - sākot ar 2007. gada 1. janvāri, sociālajiem darbiniekiem, pārējiem sociālā darba speciālistiem (sociālajiem aprūpētājiem, sociālajiem rehabilitētājiem un sociālās palīdzības organizatoriem) - ar 2008.gada 1.janvāri.
- Saistībā ar likuma normu par LM institūciju nodošanu pašvaldībām Labklājības ministrija neierosināja šīs likuma normas termiņu izmaiņas. Arī LPS neierosināja izmaiņas šai likuma normai, jo nepieciešamības gadījumā ir iespēja veikt likuma grozījumus.
- LPS norāda, ka ir problēmas ar bērnu piespiedu ārstēšanu no atkarības. Bērnu ārstēšana ir bezmaksas, bet, lai veiktu ekspertīzi narkoloģiskajā dispanserā ir jāmaksā līdz 20 latiem. Par šo ekspertīzi ir jāmaksā arī bērnu namiem. Bez ekspertīzes ierosināt lietu par ārstēšanos nedrīkst.

- LM norāda, ka šo jautājumu ir jārisina sadarbībā ar Veselības ministriju. LM piekrīt, ka varētu atbalstīt un pievērst uzmanību LPS priekšlikumam, ka ekspertīze narkoloģiskajā dispanserā ir jāveic bez maksas.
- LPS informē, ka ekspertīzi jāveic vecāku klātbūtnē. Gadījumā, ja vecāki nepiekrīt, ekspertīzi nevar veikt. Par šo jautājumu ir jādiskutē ar Bērnu un ģimenes lietu ministriju.
- LPS uzdod jautājumu, vai grupu māja (dzīvoklis) būs paredzēti tikai personām ar garīga rakstura traucējumiem?
- LM informē, ka būs nodalīti mājokļi gan garīgi atpalikušām, gan psihiski slimām personām, jo šīs personas nevar uzturēties kopā.
- LPS jautā vai grupu mājās (dzīvokļi) paredzēti tikai garīgi atpalikušiem cilvēkiem, kā ir ar personām, kurām iepriekš ir sniegta palīdzība.
- LM informē, ka šiem cilvēkiem ir paredzēti pansionāti.
- LPS ierosina atcelt ierobežojumus, ka tikai personām ar garīga rakstura traucējumiem, bet vispār personām.
- LM norāda, ka LPS jau savlaicīgi vajadzēja iesniegt savus priekšlikumus likuma grozījumiem.
- LPS uztraucas par to, kas notiks tālāk ar šiem cilvēkiem. Vai valsts maksās šos līdzekļus līdz mūža galam?
- LM jautā, kāds ir pašvaldību viedoklis par valsts ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas centru nodošanas termiņiem?
- LPS atbild, ka pansionātus gatavas pārņemt lielās pilsētas, bet atvērts ir jautājums par reģioniem, jo valstī nav vēl veikta reģionālā reforma, savukārt valstij pirms nodošanas jāsakārto pansionātus atbilstoši MK noteikumiem Nr.291 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” un MK noteikumiem Nr.431 „Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām” un jāatrisina jautājums par ietilpību un rindām, u.c..
- LM informē, ka, lai pilnībā atrisinātu visus šos jautājumus piešķirtie finanšu līdzekļi ir nepietiekami.
- LPS norāda, ka ir nepieciešams izstrādāt pieņemšanas-nodošanas procedūru, kurā būtu atrunāti, kādi soļi, kas ir jāizdara konkrētos termiņos.
- LM ierosina, ka MK noteikumos noteiktie termiņi pagaidām nav jāmaina un jautājums ir jārisina divos virzienos:
 - LM atbilstoši savām izvirzītajām prioritātēm izstrādā un iesniedz FM budžeta pieprasījumu;
 - Ir jāizstrādā sociālās aprūpes iestāžu nodošanas mehānisms (pieņemšanas – nodošanas procedūra).

Vienošānās:

- LM izstrādājot budžeta pieprasījumu lemj par sociālās aprūpes iestāžu sakārtošanas jautājuma iekļaušanu budžeta pieprasījuma prioritāšu sarakstā.
- LM un SPP sadarbībā ar LPS izstrādā sociālās aprūpes iestāžu pieņemšanas – nodošanas procedūru.

7. Invaliditātes politikas attīstība.

LM pārstāvis informē par invaliditātes un tās izraisīto seku mazināšanas politikas pamatnostādņem 2005. – 2015.gadam, kuras tika prezentētas 2006.gada martā LPS sociālo un veselības jautājumu komisijas sēdē. Ir sagatavots rīcības plāns pamatnostādņu ieviešanai. Š.g. 24.aprīlī tika akceptēts Ministru kabineta komitejas sēdē rīcības plāns ar vienu iebildumu no LPS - par minētā rīcības plāna 3.9.apakšpunktu, kurā noteikts pienākums pašvaldībām izstrādāt un īstenot invalīdu individuālos sociālās rehabilitācijas plānus. Pēc jautājuma atrisināšanas rīcības plāns tiks virzīts saskaņošanai Ministru Kabineta sēdē. Rīcības plānā kā plānotie pasākumi ietverti:

1. Izstrādāt Invalīdu likumu, kurā ietverta jauna invaliditātes noteikšanas sistēma un kārtība.
2. Jāpanāk, ka no valsts sociālā apdrošināšanas budžeta personām ar draudošu invaliditāti tiek piešķirts papildus finansējums, lai varētu apmaksāt papildus ārstniecību un rehabilitācijas pakalpojumus.
3. Izstrādāt speciālu likumu par invalīdu nodarbinātības veicināšanu.
4. Izveidot invalīdu sociālās nodrošināšanas sistēmu:
 - diferencēt atbalstu bērniem invalīdiem;
 - palielināt atbalstu cilvēkiem, kuriem ir noteikta invaliditāte no bērnības;
 - cilvēkiem ar ļoti smagu invaliditāti noteikt asistenta pakalpojumu vai finansiālu atbalstu.

LPS atzīmē, ka minētajā sanāksmē ar pasākuma plānu saistītie jautājumi tika sīki izdiskutēti.

LM informē par jautājumiem, kas saistīti ar cilvēkiem ārpus institūcijām, kuriem ir garīga rakstura traucējumi. Pēc būtības, pēc lielās sistēmas gan garīgā atpalcība, gan psihiskās slimības ietilpst atbilstoši starptautiskajai vienību klasifikācijai F grupā. Tāpēc neapšaubāmi daļa no šiem pakalpojumiem pienākas arī šai klientu grupai. Ja tiks pieņemti grozījumi „Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā”, būs iespēja saņemt valsts līdzfinansējumu grupu māju (dzīvokļu) attīstībai pašvaldībās. Struktūrfondu programmēšanas periodam 2004. – 2006.gadam bija iespēja pieteikt projektus alternatīvās aprūpes attīstībai. Diemžēl interese bija zema. Gan LM, gan LPS ir iesaistītas dažādās darba grupās, kurās tiek izstrādāti politiski svarīgi dokumenti: Garīgās veselības aprūpes stratēģija un Garīgās veselības likums. Tie ir politiski svarīgi instrumenti ar kuriem varētu risināt jautājumus, kas saistīti ar cilvēku, kam ir garīgās veselības traucējumi, aprūpi.

LPS informē, ka Garīgās veselības aprūpes stratēģiju izstrādā Veselības ministrija un tajā faktiski runā nevis par garīgo veselību, kas ir plaša joma, bet tikai par psihiatriju, un nav vērsta uz cilvēkiem ar garīgās veselības traucējumiem. LPS uzskata, ka stratēģija ir vērsta uz šauru nozari. Lai

nemaldinātu sabiedrību un institūcijas, Veselības ministrijai būtu jāprecizē stratēģijas nosaukumu „Psihiskās veselības aprūpes stratēģija”.

Vienošanās:

- LPS turpina risināt garīgās veselības aprūpes jautājumus sarunās ar Veselības ministriju.

8. GMI līmeņa pārskatīšana.

LM informē, ka ir grūtības ar GMI līmeņa ieviešanas mērķu sasniegšanu, par ko liecina GMI pabalstam iztērēto līdzekļu zemais īpatsvars kopējo pašvaldību pabalstu apjomā, kā arī noslēgto vienošanās līgumu zemais skaits. Taču jāatzīmē, ka pēc likuma spēkā stāšanās 2003.gadā vairāk kā 3 reizes pieaudzis trūcīgām ģimenēm (personām) izmaksāto pabalstu kopējais apmērs. Atšķirīgs ir GMI pabalstam iztērēto līdzekļu īpatsvars gan republikas pilsētās, gan republikas rajonos.

Kopumā Latvijā 2005.gadā vienošanās līgumi noslēgti ar 18 567 pieprasītājiem, kas ir 31,9% no visiem GMI pabalsta saņēmējiem. Salīdzinājumā ar 2004.gadu noslēgto vienošanās līgumu skaits ir samazinājies, bet īpatsvars – pieaudzis.

Viens no iemesliem, kāpēc GMI pabalsts nesasniedz savu mērķi ir tā zemais apmērs. GMI pabalstam būtu jāsedz vismaz minimālie izdevumi pārtikai, kas ir viena no likumā definētajām pamatvajadzībām. Lai risinātu šo problēmu, 2005.gadā 18 pašvaldības noteikušas augstāku GMI līmeni.

Lai nodrošinātu otru svarīgāko pamatvajadzību – vajadzību pēc mājokļa, lielāko līdzekļu apmēru pašvaldības tērē dzīvokļa pabalstiem. 2005.gadā 30,5% no kopējiem līdzekļiem sociālajai palīdzībai.

Ievērojami palielinājies vidējais trūcīgo pabalsta apmērs vienam saņēmējam gadā – no Ls 17,5 2003.gadā līdz Ls 58,49 2005.gadā. Tas izskaidrojams ar jauno tiesību aktu piemērošanu un izpratnes par sociālās palīdzības mērķiem pieaugumu sabiedrībā. Problēmas:

- GMI pabalsts neveido efektīvu sociālās drošības sistēmas sastāvdaļu, jo nesedz pārtikai nepieciešamos izdevumus;
- Samazinās mājsaimniecību skaits, kuras definējas kā GMI saņēmējas, jo palielinās iedzīvotāju neto ienākumi, vienlaicīgi palielinoties arī patēriņa cenām;
- Par trūcīgu definēta ģimene (persona) nav tiesīga saņemt GMI pabalstu, jo valsts noteiktais līmenis 2006.gadā ir tikai 53,3% no trūcīguma līmeņa;
- GMI pabalsta piešķiršanas procedūras vājā saistība ar sociālā darba pakalpojumu neveicina darbspējīgo sociālās palīdzības saņēmēju iekļaušanos darba tirgū.
- Kvalitatīvu Valsts statistikas pārskatu sagatavošanu kavē zemais IT nodrošinājums pašvaldību sociālajos dienestos un speciālās programmatūras trūkums.

- LPS norāda, ka par šīm problēmām ir runāts vairākkārt, bet situācija nav uzlabojusies. LPS jautā, vai tiks celts GMI pabalsta apmēra līmenis.
- LM informē, ka par šo jautājumu ir paredzētas atsevišķas sarunas š.g. rudenī.
- LPS atzīmē, ka ar vienu šo pabalstu nevar nodrošināt cilvēku dzīves līmeņa paaugstināšanos. Bez šī pabalsta ir vairāki citi pabalsti.
- LM informē, ka šobrīd tiek veikta aptauja par GMI pabalsta paaugstināšanu. LM ir izstrādājusi aptaujas anketas, bet ierobežoto resursu dēļ pašreiz nespēj to rezultātus apkopot. Lai risinātu jautājumu, ir vajadzīgi objektīvi secinājumi. LM ierosina atsākt sarunu par GMI pabalstu gada otrajā pusē – septembra mēnesī.
- LPS pauž viedokli, ka ir jāizvērtē pabalsta lietderība un, ka joprojām pastāv pie uzskata, ka tas pēc būtības ir valsts sociālā pabalsta veids un tā izmaksa jāveic no valsts nevis pašvaldību budžeta.
- LM informē, ka š.g. augustā ieplānots plašs seminārs par GMI pabalstu, kurā varētu apspriest arī šo jautājumu un turpināt iesākto diskusiju.
- LPS jautā, vai valsts mēģinās mazināt inflācijas ietekmi attiecībā uz komunālajiem pakalpojumiem, pretējā gadījumā pēc dažiem gadiem būs ļoti daudz cilvēku, kuriem būs nepieciešamas sociālās mājas.
- LM atbild, ka par valsts subsīdijām šajā jomā pagaidām nav diskutēts.
- LPS informē, ka ir problēma ar cilvēku izlikšanu no dzīvokļiem parādu dēļ. Pašvaldībai ir pienākums nodrošināt šīs ģimenes ar dzīvojamo platību. Cilvēkiem tiek piešķirti jauni dzīvokļi, bet arī tur veidojas parādi. Tas ir apburtais loks, ko pašvaldības ar saviem spēkiem un līdzekļiem neatrisinās.

Vienošanas:

- Turpināt iesākto diskusiju par GMI pabalstu 2006.gada augustā pēc pētījuma rezultātu apkopošanas.

9. Pašvaldību nodrošinājums ar sociālā darba speciālistiem.

LM informē, ka pieaug profesionālu sociālo darba speciālistu skaits pašvaldību sociālās palīdzības dienestos vai domēs/padomēs.

2005.gadā 116 pašvaldībās ir izveidoti sociālie dienesti, 2004.gadā bija izveidoti sociālie dienesti 111 pašvaldībās.

Sociālo darba speciālistu noslogojums uz katriem tūkstoš iedzīvotājiem ir lielāks republikas pilsētās nekā rajonu pašvaldībās. Lielajās pilsētās, savukārt koncentrējas lielāks izglītoto sociālā darba speciālistu skaits. Lai uz 2008.gadu „Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma” normas būtu izpildītas, papildus nepieciešami 1065 sociālā darba speciālisti, bet kopā 2319 sociālā darba speciālisti.

30% no pašvaldību sociālajos dienestos vai domēs/padomēs strādājošiem sociālā darba speciālistiem studē, lai iegūtu atbilstošu izglītību.

2006.gada sākumā tika veikta aptauja par sociālo pakalpojumu sniedzēju nevalstiskās organizācijās un privātajā sektorā strādājošo sociālo darba speciālistu skaitu. Aptaujas rezultāti liecina, ka tikai atsevišķos rajonos ir sabiedriskās organizācijas vai privātie sociālo pakalpojumu sniedzēji. Republikas pilsētās šādu institūciju un tajās strādājošu speciālistu ir vairāk, jo sevišķi Rīgā. Kopumā attiecīgajās sabiedriskajās institūcijās strādā apmēram 140 sociālā darba speciālistu.

2005.gada jūnijā Ministru kabinetā apstiprināja Profesionāla sociālā darba attīstības programmu 2005.-2011.gadam. Diemžēl 2006.gadā plānotajiem pasākumiem līdzekļi netika piešķirti. Līdzekļu pieprasījums 2007.gadam kā jaunās politikas iniciatīva ir iesniegts Valsts kancelejā un Finanšu ministrijā. LM uzskata, ka LM nav vienīgā iestāde, kurai būtu jārisina sociālo darbinieku izglītības jautājums. Tā ir arī Izglītības un zinātnes ministrijas kompetence.

Sociālā darba speciālistu izglītošanai tiek piesaistīti arī ES struktūrfondu līdzekļi.

2005. gadā tika izveidota LM darba grupa „Par valsts budžeta līdzekļiem apmācīto sociālo darbinieku nodrošināšanu sociālās sistēmas institūcijās mehānisma izstrādi” (LM 06.01.2006 rīkojums Nr.3). Darba grupa vienlaicīgi identificēja faktorus, kas kavē kopējās sociālā darba politikas attīstību, kā arī izstrādāja priekšlikumus to novēršanai. Darba grupas ieteikumi bija vērsti ne tikai uz papildus sociālo darbinieku izglītošanu no valsts budžeta līdzekļiem, t.sk., no Izglītības un zinātnes ministrijas finansējuma, bet arī uz studiju kreditēšanas sistēmas pārskatīšanu, augstskolu filiāļu atvēršanu reģionos, ieteikumiem pašvaldībām rast iespēju un pārskatīt sociālā darba speciālistu atalgojuma sistēmu (piemēram, sasaistot atalgojumu ar izglītību un darba stāžu), kā arī profesionālā atbalsta jeb supervīzijas pakalpojuma nodrošinājumu sociālā darba speciālistiem u.c.

2005.gadā palielināts sociālā darba speciālistu skaits, kuriem dzēsts studiju kredīts no valsts budžeta līdzekļiem.

2006.gadā plānots, ka darbu uzsāks Sociālā darba padome, kurā tiks iesaistīti pārstāvji no izglītības iestādēm, profesionālajām asociācijām un apvienībām, kā arī citām ministrijām.

- LPS izsaka neapmierinātību, ka sociālā darba speciālistu izglītošanai valdība nav piešķirusi līdzekļus. Līdz ar to būs grūti izpildīt likuma normas noteiktajā termiņā, un lūdz LM ierosināt termiņa pagarināšanu.
- LM informē, ka pagaidām termiņus nepārcels. Par termiņa pagarināšanu varēs lemt, izvērtējot situāciju nākamajā gadā.
- LPS norāda uz finansējuma trūkumu.
- LM paskaidro, ka ir paredzēts liels finansējums no ES struktūrfondu līdzekļiem sociālo darbinieku izglītībai, tai skaitā arī četrgadīgai jeb otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības iegūšanai sociālajā darbā.

10. Sociālo pakalpojumu pārvaldes veiktā sociālo pakalpojumu kvalitātes izvērtēšana pašvaldībās. Secinājumi par tendencēm.

SPP informē, ka SPP ir veikusi finanšu plūsmas reformu. Lai nodrošinātu šī mehānisma caurspīdīgumu, saprotamību, racionālu izmantošanu, ir izveidota konsultatīvā padome, kura apstiprina finanšu plūsmu. Konsultatīvā padome pieņēma lēmumu par rezerves fonda izveidi. Pēc iekšējā novērtējuma 5% no kopējā valsts finansējuma tiek novirzīti rezerves fondam. Institūcijas, iesniedzot projektus neatliekamiem darbiem, kas ilgu laiku ir kavējušies, reizi trijos gados var saņemt finansējumu līdz 10 tūkst. latu. Pirmās 6 institūcijas jau šogad finansējumu ir saņēmušas. Šajā gadā 11 institūcijām ir paredzēts finansējums kapitālajiem ieguldījumiem, lai novērstu ilgstošās problēmas. Pagājušajā gadā no ar budžeta grozījumiem piešķirtā finansējuma 60% tika izmantoti remontiem, t.i., jumtu atjaunošanai, logu nomainīšanai, ventilācijas ierīkošanai, siltuma piegādei, ūdens piegādei. Vēl no šī piešķirtā finansējuma tika izmantoti līdzekļi papildu vietu iekārtošanai esošajās institūcijās.

- LPS uzdod jautājumu, cik gadu laikā varēs sakārtot valsts institūcijas atbilstoši noteiktajām prasībām.
- SPP paskaidro, ka ar esošo finansējumu būs vajadzīgi vismaz 7 gadi, lai varētu atrisināt valsts institūciju problēmas.
- LPS ierosina tādā gadījumā atlikt šo institūciju nodošanas pašvaldībām termiņus.
- LM nepiekrīt šim priekšlikumam, jo ir pieprasīti papildus līdzekļi LM jaunajās politikas iniciatīvās.
- LPS jautā, kas tiks darīts, lai samazinātu rindas, jo pretējā gadījumā Labklājības ministrijai nododot institūcijas pašvaldībām noteiktajā termiņā problēma ar rindu nebūs atrisināta. Svarīgi ir zināt, kas tiks darīts, lai samazinātu rindu, vai ir paredzēts celt jaunas institūcijas, kāda būs kārtība.
- SPP informē, ka rindu nav uz bērnu namiem un ilgstošai aprūpei un bērniem ar garīgās veselības traucējumiem, cilvēkiem, kuriem ir problēmas ar redzi. Šobrīd ir rindas pieaugušo ilgstošai aprūpei, kura ir samazinājusies.
- Labklājības ministre informē, ka 2004.gadā salīdzinājumā ar 2003.gadu šīm institūcijām bija vislielākais finansējuma samazinājums. 2006.gads ir pirmais gads, kad finansējuma apjoms ir tādā pašā līmenī kā 2003.gadā. Jaunas institūcijas celt ir ļoti sarežģīti. Varbūt var piedāvāt pakalpojumus konkursa kārtībā. Runājot par 2006. gada budžetu, ļoti apšaubāms, vai tiks piešķirti līdzekļi šī gada budžeta grozījumos.
- LPS izsaka pateicību par sarunām un norāda, ka tās bija veiksmīgas un operatīvas.

Labklājības ministrijas valsts sekretāra p.i.

I.Alliks

Latvijas Pašvaldību savienības
sarunu grupas vadītāja

I. Škutāne